

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії
(назва кафедри)

Кафедра конструювання верстатів, інструментів та машин
(назва кафедри)

“ 01 ” 09 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Інтелектуальна власність»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань 12 – Інформаційні технології
(шифр і назва галузі знань)

Рівень вищої освіти Другий (магістр)
(назва)

Спеціальність 122 – Комп'ютерні науки
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Комп'ютерні науки
(назва освітньої програми)

Спеціалізація
(назва спеціалізації)

Вид дисципліни Вибіркова
(обов'язкова / вибіркова)

Тернопіль – 2025 рік

Робоча програма з дисципліни «Інтелектуальна власність» для студентів
(назва навчальної дисципліни)

для студентів факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії
(назва інституту, факультету, відділення)

галузі знань 12 – Інформаційні технології
спеціальності 122 – Комп'ютерні науки
спеціалізація _____

Розробник:

к.т.н., доцент кафедри ВІ
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Руслан СКЛЯРОВ
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри:

конструювання верстатів, інструментів та машин
(назва кафедри)

Протокол від «27» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри ВІ
к.т.н., доцент кафедри

(підпис)

КРУПА Володимир
(прізвище та ініціали)

Робоча програма розглянута та схвалена НМК факультету

комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії

Протокол від «01» Вересня 2025 року № 1

Секретар НМК

(підпис)

МЛИНКОВА БОГДАНА
(прізвище та ініціали)

Робоча програма погоджена:

Спеціальність 122 – Комп'ютерні науки
(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма Комп'ютерні науки
(назва освітньої програми)

Завідувач випускової кафедри

(підпис)

БОДНАРЧУК Ігор
(прізвище та ініціали)

Гарант освітньої програми

(підпис)

ГОТОВИЧ Володимир
(прізвище та ініціали)

1. Структура навчальної дисципліни

Показник	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
	семестр	
	11-й	11-й
Кількість кредитів/годин	4,5	4,5
Аудиторні заняття, год.	40	20
Самостійна робота, год.	95	115
Аудиторні заняття:		
• лекції, год.	20	10
• лабораторні заняття, год.	0	0
• практичні заняття, год.	20	10
• семінарські заняття, год.	0	0
Самостійна робота:		
опрацювання лекційного матеріалу	15	10
підготовка до проведення та захисту практичних робіт	10	5
виконання та оформлення звітів по практичних роботах	20	20
опрацювання окремих розділів програми, які не виносяться на лекції	30	60
виконання контрольних завдань	-	-
виконання індивідуальних завдань	-	-
виконання курсових проектів (робіт)	-	-
підготовка та складання заліків, екзаменів, контрольних робіт, рефератів, есе, тестування	20	20
Екзамен	-	-
Залік	так	так

Частка годин самостійної роботи студента:

денна форма навчання - 70 %;

заочна / дистанційна форма навчання – 85 %;

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення дисципліни «Інтелектуальна власність» є засвоєння студентами, які здобувають освітній рівень магістра, необхідних теоретичних знань в сфері інтелектуальної діяльності та ознайомлення їх з особливостями винахідницької та патентно-ліцензійної роботи стосовно об'єктів промислової власності та авторського права і суміжних прав. А також практичного використання здобутих знань для отримання правової охорони на розроблені об'єкти інтелектуальної власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки, засоби комерціалізації, програмні продукти, об'єкти авторського права та суміжних прав).

1.2. ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.2.1. ЗАГАЛЬНІ

Здатність застосовувати базові й спеціальні знання в області інтелектуальної власності на основі цілісної системи наукових знань спрямованих на:

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

2.2.2. СПЕЦІАЛЬНІ (ФАХОВІ, ПРЕДМЕТНІ)

Дисципліна спрямована на отримання наступних фахових компетентностей, а саме:

СК11. Здатність ініціювати, планувати та реалізовувати процеси розробки інформаційних та комп'ютерних систем та програмного забезпечення, включно з його розробкою, аналізом, тестуванням, системною інтеграцією, впровадженням і супроводом.

2.2.3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

За результатами вивчення дисципліни студент повинен продемонструвати такі результати навчання:

- 1) мати загальні поняття про існуючу систему інтелектуальної власності;
- 2) знати особливості міжнародного співробітництва у галузі інтелектуальної власності;
- 3) знати особливості організації системи промислової власності в винахідницькій та патентно-ліцензійній діяльності, а також системи патентної інформації;

- 4) знати особливості авторського права та суміжних прав;
- 5) знати особливості захисту об'єктів інтелектуальної власності в галузі ІТ-технологій;
- 6) вміти застосовувати на практиці нормативно-правові акти при забезпеченні правової охорони науково-технічної документації та товарної продукції;
- 7) вміти провести патентні дослідження в певній галузі техніки та оформити заявку на промисловий зразок, результати авторського права програмний продукт, знак для товарів та послуг;
- 8) використовувати патентну інформацію та документацію при проведенні науково-дослідних, проектно-конструкторських, проектно-технологічних розробок з метою створення конкурентоздатної продукції.

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. ЛЕКЦІЙНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Тема та короткий зміст	Кількість годин	
		ОФЗО	ЗФЗО
1	2	3	4
1	<u>Тема №1. Основні поняття стосовно інтелектуальної власності. Основні об'єкти інтелектуальної власності.</u> Основні поняття стосовно інтелектуальної власності. Підсистеми об'єктів інтелектуальної власності. Об'єкти промислової власності. Нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності. Об'єкти авторського права та суміжних прав	2	1
2	<u>Тема №2. Становлення і розвиток інтелектуальної власності. Управління інтелектуальною діяльністю в Україні, його законодавча та нормативна база.</u> Становлення і розвиток законодавства України про інтелектуальну власність. Розвиток та становлення об'єктів промислової власності на теренах України. Становлення авторського права у світі. Становлення правової охорони торговельної марки (товарних знаків) в світі. Особливості становлення правової охорони патентів в світі. Управління інтелектуальною діяльністю в Україні, його законодавча та нормативна база.	2	1
3	<u>Тема №3. Особливості захисту засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг.</u> Правова охорона комерційного (фірмового) найменування. Правова охорона товарного знаку та торговельної марки. Правова охорона географічного зазначення походження товару.	2	1
4	<u>Тема №4. Винахід та корисна модель як об'єкти промислової власності. Особливості оформлення заявки на винахід та корисну модель.</u> Винахід та корисна модель як об'єкти правової охорони. Об'єкти винаходів і їхні ознаки. Автори і власники охоронних документів. Дата подання і пріоритет заявки. Експертиза заявки і реєстрація патенту. Авторська винагорода. Склад заявки та особливості оформлення її документів. Процедура подання заявки. Документи, що додаються до заявки.	2	1
5.	<u>Тема №5. Промисловий зразок як об'єкт інтелектуальної власності.</u> Промисловий зразок як об'єкт правової охорони. Сутність промислового зразка. Умови патентоспроможності	2	1

	промислового зразка. Порядок подання заявки на промисловий зразок. Право на одержання патенту на промисловий зразок.		
6	<u>Тема №6. Авторське право та суміжні права.</u> Суб'єктивне та об'єктивне розуміння авторського права. Основні нормативні акти, що мають чинність на території України. Об'єкти авторського права. Суб'єкти авторських відносин. Суб'єкти авторських відносин. Право на авторську винагороду. Термін охорони прав авторів. Поняття суміжних прав. Термін охорони суміжних прав.	2	1
7	<u>Тема №7. Особливості правової охорони в області інформаційних технологій.</u> Правові особливості нормативно-правової охорони інформаційних технологій. Законодавча база в області захисту комп'ютерних програм та баз даних. Комп'ютерна програма як особливий об'єкт права інтелектуальної власності. Способи захисту програмного продукту в Україні. Права на комп'ютерну програму. Вільне використання комп'ютерної програми. Програмне забезпечення вільного користування. Правова охорона на бази даних.	2	1
8	<u>Тема №8. Правовий режим доменних імен та їх місце в системі об'єктів права інтелектуальної власності.</u> Цивільно-правовий режим доменних імен. Інформаційний зміст сайту. Охорона файлу HTML та Java програм. Доменне ім'я та його правова охорона. Правова охорона на інтернет сайти. Суть реєстрації авторського права на програмний продукт. Можливі варіанти оформлення правової охорони на програмний продукт.	2	1
9	<u>Тема №9. Ліцензійні та авторські договори, їх загальна характеристика. Договори у сфері науково-технічної діяльності.</u> Авторські договори. Загальні положення. Права і обов'язки сторін за авторським договором. Порушення авторського договору, його припинення та розірвання. Характеристика авторських договорів (видавничий, про депонування рукописів, постановочний, сценарний, художнього замовлення, на твори декоративно-прикладного мистецтва). Характеристика договорів у сфері промислової власності.	2	1

10	<u>Тема №10. Охорона прав на науково-технічну інформацію. Об'єкти захисту від недобросовісної конкуренції. Припинення правової охорони об'єктів промислової власності.</u> Поняття та ознаки раціоналізаторської пропозиції. Види та зміст науково-технічної інформації. Особливості захисту конфіденційної (нерозкритої) інформації. Об'єкти захисту від недобросовісної конкуренції. Поняття недобросовісної конкуренції. Групи об'єктів захисту від недобросовісної конкуренції. Відповідальність за недобросовісну конкуренцію. Захист від недобросовісної конкуренції. Загальні умови припинення правової охорони об'єктів промислової власності. Припинення правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг.	2	1
Всього:		20	10

3.2. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		ОФЗО	ЗФЗО
1	Основні міжнародні договори в області інтелектуальної власності	2	1
2	Аналіз найбільш відомих систем класифікацій. Патентні дослідження та порядок їх проведення.	2	1
3	Робота з пошуковими системами. Оформлення учбової заявки на торговельну марку	2	1
4	Визначення структур рубрик МПК та робота з пошуковими системами та базами даних.	2	1
5	Пошук промислових зразків з написанням рубрик відповідно МКПЗ.	2	1
6	Особливості оформлення учбової заявки на промисловий зразок.	2	1
7	Особливості оформлення заявки на реєстрацію авторського права. Оформлення учбової заявки на твір.	2	1
8	Особливості оформлення заявки на отримання свідоцтва з авторського права на програмний продукт	2	1
9	Оформлення ліцензійного договору на об'єкти промислової власності	2	1
10	Оформлення ліцензійного договору на об'єкти авторського права	2	1
Всього		20	10

3.3. Самостійна робота

№	Найменування робіт (теми робіт)	Кількість годин	
		ОФЗО	ЗФЗО
1	Опрацювання лекційного матеріалу	15	10
2	Підготовка до проведення та захисту практичних робіт	10	5
3	Виконання та оформлення звітів по практичних роботах	20	20
4	Формування, етапи становлення та сучасний стан законодавства України стосовно інтелектуальної власності	3	3
5	Правова охорона географічного зазначення походження товару.	3	3
6	Вільне використання комп'ютерної програми. Програмне забезпечення вільного користування.	3	3
7	Суть реєстрації авторського права на програмний продукт. Можливі варіанти оформлення правової охорони на програмний продукт.	3	3
8	Загальні умови припинення правової охорони об'єктів промислової власності. Припинення правової охорони засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів та послуг.	3	3
5	Ознайомлення з ПРАВИЛАМИ складання і подання заявки на промисловий зразок та проведення експертизи заявки на промисловий зразок і міжнародної реєстрації промислового зразка від 07.03.2024 № 6237	4	4
9	Ознайомитися з ПРАВИЛАМИ складання, подання заявки на торговельну марку, заявки на міжнародну реєстрацію торговельної марки та проведення експертизи заявки на торговельну марку, міжнародної реєстрації торговельної марки з поширенням на Україну від 06.08.2024 № 19889	4	4
10	Ознайомитися ПОРЯДКОМ державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються майнових прав на твір від 16 серпня 2023 року N 11319	4	4
12	Особливості договорів на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських і технологічних робіт	3	3
13	Підготовка до здачі модульних тестів	20	20
14	Опрацювання матеріалу, що не виноситься на лекції	-	30
Всього по курсу		95	115

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ – ЗАЛІК

Модуль 1			Модуль 2			Підсумковий контроль	Разом з дисципліни
Аудиторна та самостійна робота			Аудиторна та самостійна робота				
Теоретичний курс (тестування)	Практична робота		Теоретичний курс (тестування)	Практична робота			
15	22		15	23		25	100
№ теми	Види	Бал	№ теми	Види	Бал	1/3 від суми отриманих балів за модуль 1 та модуль 2	
№ лекції	робіт		№ лекції	робіт			
Тема 1	ПР №1	4	Тема 6	ПР №6	4		
Тема 2	ПР №2	4	Тема 7	ПР №7	4		
Тема 3	ПР №3	6	Тема 8	ПР №8	7		
Тема 4	ПР №4	4	Тема 9	ПР №9	4		
Тема 5	ПР №5	4	Тема 10	ПР №10	4		

5. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Складов Р. А., Шанайда В. В., Гагалюк А. В. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №1 з курсу «Інтелектуальна власність». Основні міжнародні договори в області інтелектуальної власності. Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 15 с.

2. Складов Р. А., Шанайда В. В. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №2 з курсу «Інтелектуальна власність». Аналіз найбільш відомих систем класифікацій. Міжнародні класифікації стосовно об'єктів промислової власності. Патентні дослідження та порядок їх проведення. Приклад патентних досліджень. Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 24 с.

3. Складов Р. А., Шанайда В. В. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №3 з курсу «Інтелектуальна власність». Робота з пошуковими системами. Оформлення учбової заявки на торговельну марку. Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 29 с.

4. Складов Р. А., Шанайда В. В. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №4 з курсу «Інтелектуальна власність». Визначення структур рубрик МПК та робота з пошуковими системами і базами даних. Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 30 с.

5. Складов Р. А., Шанайда В. В. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №5 з курсу «Інтелектуальна власність». Пошук промислових зразків з написанням рубрик відповідно до МКПЗ. Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 24 с.

6. Складов Р. А., Шанайда В. В., Гагалюк А. В., Ярема І. Т. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №6 з курсу «Інтелектуальна власність». Особливості оформлення учбової заявки на промисловий зразок.

Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 30 с.

7. Склярів Р. А., Шанайда В. В. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №7 з курсу «Інтелектуальна власність». Особливості оформлення заявки на реєстрацію авторського права. Оформлення учбової заявки на твір. Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 28 с.

8. Склярів Р. А., Шанайда В. В. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №8 з курсу «Інтелектуальна власність». Особливості оформлення заявки на отримання свідоцтва з авторського права на програмний продукт (базу даних). Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 25 с.

9. Склярів Р. А., Шанайда В. В. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №9 з курсу «Інтелектуальна власність». Особливості оформлення ліцензійного договору на об'єкти промислової власності. Частина 1. Нормативно-правові аспекти. Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 22 с.

10. Склярів Р. А., Шанайда В. В. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №9 з курсу «Інтелектуальна власність». Особливості оформлення ліцензійного договору на об'єкти промислової власності. Частина 2. Порядок заповнення договору на промисловий зразок та торговельну марку. Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 16 с.

11. Склярів Р. А., Шанайда В. В. Методичні вказівки до виконання практичної роботи №10 з курсу «Інтелектуальна власність». Особливості оформлення ліцензійного договору на об'єкти авторського права. Для студентів всіх спеціальностей факультету комп'ютерно-інформаційних систем і програмної інженерії. Тернопіль : ТНТУ, 2022. 31 с.

2. Рекомендована література

Основна:

1. Склярів Р. А., Луців І. В., Шанайда В. В. Інтелектуальна власність. Частина 1. Система охорони інтелектуальної власності: Посібник. Тернопіль: Видавництво ТНТУ, 2015. 112 с.
2. Інтелектуальна власність та патентознавство: підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін.; за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с.
3. Інтелектуальна власність та авторське право: Навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти / І. М. Чістякова, І. Б. Кривдіна, Д. В. Буряк та ін. Київ : Каравела, 2019. 204 с.
4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності: підручник. 2-е вид., змін. і доп. Київ : НУБіП України, 2016. 355 с.
5. Назаренко Н. В. Інтелектуальна власність в інформаційних технологіях. Кривий Ріг : Діоніс, 2014. 170 с.

Допоміжна:

1. Кузнєцов Ю. М., Самойленко О. В. Практикум з дисципліни «Патентознавство та авторське право» / за ред. Ю. М. Кузнєцова. Київ : ТОВ «ЗМОК» – ТОВ «Гнозіс», 2010. 232 с.
2. Ромашко А. С., Кравець О. М., Литвин О. В. Практикум з дисципліни «Патентознавство та авторське право» для студентів та аспірантів технічних спеціальностей та спеціальності «Інтелектуальна власність»: Навчальне електронне видання [Електронний ресурс]. Київ : НТУУ «КПІ», 2013. 173 с.
3. Інноваційне право: науково-практичний посібник / за заг. ред. С. В. Глібка, Ю. В. Георгієвського, О. В. Розгон. Харків : Право, 2019. 246 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2019/InnovativeLaw_2019/InnovativeLaw_2019.pdf.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. <https://dl.tntu.edu.ua/bounce.php?course=4551> - Дистанційний навчальний курс «Інтелектуальна власність» ID: 4551.
2. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3687-12> - Закон України Про охорону прав на винаходи і корисні моделі (Редакція від 31.12.2023, №2801-IX)
3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/111-20#n16> - Закон України Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів (Редакція від 19.09.2019, № 111-IX)
4. <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3688-12> - Закон України Про охорону прав на промислові зразки (Редакція від 31.12.2023, №2801-IX)
5. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> - Закон України Про авторське право і суміжні права (Редакція від 15.04.2023 №2974-IX)
6. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text> - Закон України Про охорону прав на знаки для товарів і послуг (Редакція від 31.12.2023, №2801-IX)
7. <https://www.wipo.int/portal/en/index.html> - Сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності
8. <https://ukrpatent.org/uk> - Сайт «ДЕРЖАВНА СИСТЕМА ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ»
9. <https://www.epo.org/> - Сайт Європейського патентного відомства
10. <https://espacenet.com/> - Espacenet – система пошуку патентної інформації
11. <https://patentscope.wipo.int/search/en/search.jsf> - PATENTSCOPE - система пошуку патентної інформації на сайті Всесвітньої організації інтелектуальної власності
12. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0547-24/print> - ПРАВИЛА складання і подання заявки на промисловий зразок та проведення експертизи заявки на промисловий зразок і міжнародної реєстрації промислового зразка від 07.03.2024 № 6237
13. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1263-24#Text> - ПРАВИЛА складання, подання заявки на торговельну марку, заявки на міжнародну

реєстрацію торговельної марки та проведення експертизи заявки на торговельну марку, міжнародної реєстрації торговельної марки з поширенням на Україну від 06.08.2024 № 19889

14. <https://ips.ligazakon.net/document/RE40816?an=1> - Порядок державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються майнових прав на твір від 16 серпня 2023 року N 11319

8. ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

п/п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата і № протоколу засідання кафедри	Примітки
1			
2			
3			
4			
5			
6			